

УДК 930.253(477.41)

М. М. КОРИННИЙ*

З ІСТОРІЇ СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

До знаменної дати – 80-річчя створення Київської області автором статті підготовлений довідник з історії адміністративно-територіального поділу Київщини за період з 1918 по 2010 роки. Видання базується на численних документальних матеріалах архівних фондів, бібліотеки Державного архіву Київської області та книжкових фондів Науково-довідкової бібліотеки центральних державних архівів України і відображає зміни в адміністративно-територіальному поділі регіону за останні 100 років.

Ключові слова: адміністративно-територіальний поділ; адміністративно-територіальні одиниці; модель адміністративно-територіального поділу; Київська область; держава; Державний архів Київської області.

У лютому 2012 р. Київська область відзначає 80 років з дня створення області. До ювілею автором цієї статті підготовлений до друку “Довідник з історії адміністративно-територіального поділу Київщини (1918–2010 роки)”, у якому в найбільш повному обсязі за хронологією відображено всі зміни в адміністративно-територіальному реформуванні Київщини.

Основною метою автора видання є відображення в хронологічному порядку усіх змін, які відбулися в адміністративно-територіальному устрої Київщини впродовж майже століття, надолуження прогалин в роботі попередників.

Основні причини, які спонукали автора до створення нового довідника: 1) відсутність подібного довідкового видання в інформаційному просторі України; 2) бібліографічна рідкість навіть застарілих довідкових видань у центральних бібліотеках м. Києва та Київської області, більшість з яких – це статистичні довідники про адміністративно-територіальний поділ України і Київської області (губернії, округи) за конкретний рік, що містять інформацію лише за короткий відтинок часу, а тому за ними неможливо прослідкувати всі попередні зміни в адміністративно-територіальному устрої Київщини; 3) неодноразові звернення громадян України та інших країн близького та далекого зарубіжжя стосовно підтвердження того чи іншого факту у зміні адміні-

* *Коринний Микола Миколайович* – головний спеціаліст-архівіст відділу інформації та використання документів Державного архіву Київської області.

стративно-територіального поділу Київської області (перейменування району, населеного пункту, перенесення центру сільської ради з одного населеного пункту в інший).

Поняття “Київщина” має декілька значень в історико-географічному сенсі. Це не тільки територія сучасної Київської області. У 20–30-х роках ХХ ст. до її складу входили частково землі сучасних Вінницької, Житомирської, Кіровоградської областей, приєднані деякі райони сучасних Полтавської та Чернігівської областей, а також уся Черкаська область.

Адміністративно-територіальні перетворення в Україні розпочалися з декрету “Про порядок зміни меж губернських, повітових та інших”, виданого 27 січня 1918 р. Радою Народних Комісарів РРФСР, згідно з яким питання про зміну меж губерній, повітів, волостей повністю передавалося у відання місцевим радам робочих, селянських і солдатських депутатів¹. Після встановлення радянської влади в Україні відбуваються зміни в адміністративно-територіальному поділі Київської губернії. У червні 1919 р. утворюється Чорнобильський повіт² шляхом розукрупнення Радомишльського повіту. В середині 1919 р. центр Васильківського повіту переноситься з м. Васильків до містечка Біла Церква. Містечко відноситься до категорії міст, а повіт перейменовується на Білоцерківський. Василькову надано статус позаштатного міста³. Повітовий центр Чигиринського повіту в 1920 р. переведений з м. Чигирин до містечка Кам’янка, якому теж надано статус міста; назва повіту залишена без змін, а м. Чигирин стало позаштатним містом⁴. Київська губернія поділена на 13 повітів.

15 серпня 1920 р. виданий декрет Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету (далі – ВУЦВК) “Про утворення Кременчуцької губернії”, відповідно до якого Черкаський і Чигиринський повіти Київської губернії увійшли до складу Кременчуцької губернії⁵, але після ліквідації 21 жовтня 1922 р. Кременчуцької губернії Черкаський і Чигиринський повіти знову приєднані до складу Київської губернії.

У квітні 1921 р. Постановою ВУЦВК “Про включення Переяславського повіту до складу Київської губернії”⁶ територія Переяславського повіту Полтавської губернії віднесена до Київської губернії.

Після приєднання у квітні 1921 р. Переяславського повіту та у жовтні 1922 р. 2-х повітів від ліквідованої Кременчуцької губернії Київська губернія складалася з 14 повітів: Білоцерківського, Бердичівського, Звенигородського, Канівського, Київського, Липовецького, Переяславського, Радомишльського, Сквирського, Таращанського, Уманського, Чорнобильського, Черкаського, Чигиринського.

У 1922–1923 рр. в Україні проведена нова адміністративно-територіальна реформа, спрямована на зменшення адміністративно-територіальних одиниць, скорочення і спрощення радянського апарату. 7 березня 1923 р. видано постанову ВУЦВК “Про адміністративно-те-

риторіальний поділ Київщини”, відповідно до якої 14 повітів Київської губернії були замінені на 7 округів, а 247 волостей – на 111 районів⁷, а іншою постановою “Про новий адміністративно-територіальний поділ України” від 12 квітня 1923 року ВУЦВК затвердив новий поділ республіки на округи та райони⁸. Це був перший етап переходу до нового адміністративно-територіального устрою країни.

Київська губернія була поділена на 7 округів: Білоцерківський у складі 20 районів, Бердичівський – 13 районів, Київський – 20 районів, Корсунський – 18 районів, Малинський – 10 районів, Уманський – 15 районів і Черкаський – 15 районів.

28 жовтня 1924 р. ВУЦВК видав постанову “Про ліквідацію Малинського округу Київської губернії”, відповідно до якої 13 березня 1925 р. постановою ВУЦВК і РНК УСРР “Про точний розподіл території ліквідованого Малинського округу Київської губернії між Київською і Волинською губерніями”⁹ із Малинського округу до складу Київського округу увійшли Іванківський, Розважівський, Товстоліський, Хабнівський і Чорнобильський райони.

Постановою ВУЦВК від 3 червня 1925 р. “Про ліквідацію губерній і перехід до триступеневої системи управління”¹⁰ був завершений перехід від чотириступеневої (центр–губернія–повіт–волость) до триступеневої (центр–округ–район) системи (з 1 серпня 1925 р.).

Уся територія Української РСР, за винятком Молдавської АРСР, була поділена на 41 округ. До Київського округу увійшли 25 районів: Баршівський, Бишівський, Бориспільський, Бородянський, Броварський, Брусилівський, Будаївський, Васильківський, Великодиммерський, Германівський, Гостомельський, Димерський, Жукинський, Іванківський, Кагарлицький, Лехнівський, Макарівський, Новошепелицький, Обухівський, Переяславський, Ржищівський, Рогозівський, Розважівський, Хабнівський, Чорнобильський.

Зміцненню місцевих органів влади повинен був сприяти черговий етап адміністративно-територіальної реформи в Україні. 2 серпня 1930 р. ВУЦВК видав постанову “Про ліквідацію округів і перехід на двоступеневу систему управління”¹¹. Відповідно до цієї постанови з 15 вересня 1930 р. Київський округ, як і всі інші округи в республіці, був ліквідований; з того часу і до утворення областей райони підпорядковувалися безпосередньо центру. Та вже через рік виявилися суттєві недоліки нового поділу, і головний з них – віддаленість центральної влади від районів. Тому була повернена стара модель управління лише з новими найменуваннями адміністративних одиниць (область, район).

9 лютого 1932 р. ВУЦВК на 4-й сесії 12 скликання ухвалив постанову “Про утворення обласних виконавчих комітетів на території УСРР”. Відповідно до цієї постанови на території України, окрім Молдавської АРСР, утворені 5 областей, у тому числі й Київська¹². До Київської області (утворена 27 лютого 1932 р.) увійшло 100 адміністра-

тивно-територіальних одиниць: 98 районів і 2 міськради (Київська та Житомирська), підпорядкованих безпосередньо області. До Київської області належали райони сучасних Вінницької, Житомирської, Харківської, Черкаської, Чернігівської областей. Після прийняття 15 жовтня 1932 р. ВУЦВК постанови “Про утворення Чернігівської області”¹³, зі складу Київської області до Чернігівської відійшли 29 районів, до складу Харківської області – 2 райони. Також зі складу Вінницької області до складу Київської увійшло 7 районів. У складі Київської області залишилося 74 райони і 2 міськради.

4 травня 1935 р. Центральний Виконавчий Комітет (далі – ЦВК) УРСР ухвалив постанову “Про створення округів на території Київської та Вінницької областей”¹⁴. На території Київської області були створені 2 округи: Коростенський в складі 9 районів і Новоград-Волинський в складі 6 районів.

4 квітня 1937 р. постановою Президії ЦВК УРСР “Про утворення адміністративних районів на територіях приміських зон міських рад – обласних центрів”¹⁵ створені два райони: Броварський у складі 29 сільських рад і Київський (Святошинський) у складі 33 сільських і 3 селищних рад, до складу яких увійшли сільради і селищні ради, що входили раніше до приміської зони Київської міської ради.

22 вересня 1937 р. постановою ЦВК СРСР “Про поділ Харківської області на Харківську і Полтавську, Київської – на Київську і Житомирську, Вінницької – на Вінницьку і Кам’янець-Подільську і Одеської – на Одеську і Миколаївську області”¹⁶ ліквідовані округи, а зі складу Київської області до Вінницької області передано 4 райони; Житомирської – 28 районів і 1 міськрада, Полтавської області – 4 райони.

10 січня 1939 р. виданий Указ Президії Верховної Ради СРСР “Про утворення Сумської, Кіровоградської і Запорізької областей у складі Української РСР”¹⁷. Цим Указом до складу Кіровоградської області були внесені 5 районів Київської області.

Після скасування округів і передачі низки районів Київської області до Вінницької, Житомирської, Кіровоградської та Полтавської областей, станом на 10 січня 1939 р. у складі Київської області залишилося 58 районів і одне міське поселення, що не входило до складу районів, республіканський центр – місто Київ.

Київська область складалася з таких районів: Бабанський, Баришівський, Березанський, Бишівський, Білоцерківський, Богуславський, Бориспільський, Бородянський, Броварський, Буцький, Васильківський, Великополовецький, Вищедубечанський, Вільшанський, Володарський, Гребінківський, Димерський, Жашківський, Звенигородський, Іванківський, Кагановицький, Кагарлицький, Канівський, Катеринопільський, Київський (Святошинський), Корсунський, Ладжинський, Лисянський, Макарівський, Маньківський, Миронівський, Мокрокалігірський, Новошепелицький, Обухівський, Переяславський, Петров-

ського, Ржищівський, Розважівський, Рокитнянський, Ротмістрівський, Сквирський, Смілянський, Ставищенський, Тальнівський, Таращанський, Тетіївський, Узинський, Уманський, Фастівський, Христинівський, Черкаський, Чорнобильський, Шполянський.

Після звільнення території Київської області від німецько-фашистських загарбників до адміністративно-територіального устрою Київщини внесені такі зміни:

Указами Президії Верховної Ради СРСР та УРСР перейменовані міста та райони:

12 жовтня 1943 р. місто Переяслав перейменовується на Переяслав-Хмельницький¹⁸; 11 березня 1944 р. Переяславський район перейменованний на Переяслав-Хмельницький¹⁹; 3 травня 1944 р. Корсунський район – на Корсунь-Шевченківський²⁰.

Указом Президії Верховної Ради УРСР “Про перейменування, уточнення і внесення змін в найменування деяких міст, районних центрів і районів Української РСР” від 15 серпня 1944 р.²¹ Київський (Святошинський) район перейменованний в Києво-Святошинський район, а район імені Г. І. Петровського – в Городищенський район.

Одним із рідкісних документів, що не публікувався жодного разу в науковій періодиці, є виданий 7 березня 1946 р. Указ Президії Верховної Ради УРСР “Про збереження історичних найменувань та уточнення і впорядкування існуючих назв сільських рад і населених пунктів Київської області”²², відповідно до якого були змінені більше 50 назв сільських рад та населених пунктів Київської області.

2 серпня 1948 р. Указом Президії Верховної Ради УРСР “Про увічнення пам’яті заступника голови Ради Міністрів Української РСР В.Ф. Старченка”²³ Миронівський район Київської області перейменованний на Старченківський. Під такою назвою він проіснував до 1962 р.

6 січня 1954 р. Указом Президії Верховної Ради УРСР до складу Київської області приєднані Згурівський (проіснував до грудня 1962 року) і Яготинський райони Полтавської області²⁴. Після приєднання 2-х районів з Полтавської області Київська область була поділена на 55 районів.

Останні суттєві зміни в адміністративно-територіальному поділі Київської області відбулися 7 січня 1954 р., коли Указом Президії Верховної Ради СРСР “Про утворення в складі Української РСР Черкаської області”²⁵ Київська область була розділена на Київську і Черкаську. До складу Черкаської області увійшли 20 районів Київської області.

Після передачі 20 районів з Київської області до Черкаської, з 7 січня 1954 р. у складі Київської області залишилося 35 районів: Барішівський, Березанський, Бишівський, Білоцерківський, Богуславський, Бориспільський, Бородянський, Броварський, Васильківський, Великополовецький, Вищедубечанський, Володарський, Гребінківський, Димерський, Згурівський, Іванківський, Кагановицький, Кагарлицький,

Києво-Святошинський, Макарівський, Новошепелицький, Обухівський, Переяслав-Хмельницький, Ржищівський, Розважівський, Рокитнянський, Сквирський, Ставищенський, Старченківський, Таращанський, Тетіївський, Узинський, Фастівський, Чорнобильський, Яготинський.

1 листопада 1957 р. Указом Президії Верховної Ради УРСР Кагановицький район і його районний центр – селище міського типу Кагановичі Першої Київської області перейменовані відповідно у Поліський район та смт. Поліське²⁶.

Одним із надзвичайно цікавих документів, що зберігається у фондах Державного архіву Київської області, є рішення виконавчого комітету Київської обласної ради депутатів трудящих від 10 травня 1958 р. № 347 “Про уточнення обліку населених пунктів Київської області”²⁷, згідно якого з метою впорядкування адміністративно-територіального поділу Київської області затверджені подання виконавчих комітетів районних рад депутатів трудящих про зміни, що сталися у складі населених пунктів області з моменту видання довідника “Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ”. Населені пункти, що територіально злились між собою, були об’єднані в один населений пункт; ліквідовані з різних причин населені пункти виключені з облікових даних; в облікові дані адміністративно-територіального поділу області внесені новоутворені або раніше не враховані населені пункти. До рішення Київського облвиконкому також доданий найбільш повний список населених пунктів кожного району Київської області.

Указами Президії Верховної Ради УРСР від 4 березня 1959 р. ліквідовані Бишівський і Великополовецький райони Київської області²⁸; від 10 вересня 1959 р. – Новошепелицький і Розважівський райони Київської області²⁹. Після ліквідації 4-х районів у складі Київської області залишився 31 район.

30 грудня 1962 р. був виданий Указ Президії Верховної ради УРСР “Про утворення обласних (промислових) і обласних (сільських) рад депутатів трудящих Української РСР”³⁰, згідно з яким радянські органи в областях УРСР були реорганізовані за виробничим принципом і утворені відповідні обласні промислові й обласні сільські ради депутатів трудящих та їх виконавчі комітети. Такі ради утворені і в Київській області.

30 грудня 1962 р. Указом Президії Верховної Ради УРСР “Про укрупнення сільських районів Української РСР”³¹ на території Київської області ліквідовані 19 районів. Поділ Київської області на 12 районів проіснував до 1965 р.

4 січня 1965 р. Указом Президії Верховної Ради УРСР “Про внесення змін до адміністративного районування Української РСР”³² відбулося об’єднання обласних промислових і обласних сільських рад депутатів трудящих УРСР і розукрупнення районів на території Української РСР, зокрема в Київській області. У складі Київської області

утворено 7 районів: Баришівський, Броварський, Миронівський, Поліський, Сквирський, Ставищенський, Фастівський.

8 грудня 1966 р. видано Указ Президії Верховної Ради УРСР «Про утворення нових районів Української РСР»³³, відповідно до якого у складі Київської області утворені ще 5 районів: Богуславський, Бородянський, Володарський, Обухівський і Рокитнянський.

Указом Президії Верховної Ради УРСР «Про утворення нових районів в Українській РСР» від 12 квітня 1973 р.³⁴ в Київській області створено Вишгородський район. Київська область поділена на 25 районів: Баришівський, Білоцерківський, Богуславський, Бориспільський, Бородянський, Броварський, Васильківський, Вишгородський, Володарський, Іванківський, Кагарлицький, Києво-Святошинський, Макарівський, Миронівський, Обухівський, Переяслав-Хмельницький, Поліський, Рокитнянський, Сквирський, Ставищенський, Таращанський, Тетіївський, Фастівський, Чорнобильський, Яготинський.

Без істотних змін адміністративно-територіальний поділ Київської області проіснував з 1973 по 1986 роки.

У зв'язку з катастрофою, яка сталася на Чорнобильській АЕС 26 квітня 1986 р., в адміністративно-територіальному поділі Київщини відбулися значні зміни: 25 вересня 1986 р. Указом Президії Верховної Ради Української РСР утворений Згурівський район для переселенців із зони відчуження³⁵; 16 листопада 1988 р. Указом Президії Верховної Ради Української РСР «Про об'єднання Іванківського і Чорнобильського районів Київської області» Іванківський та Чорнобильський райони Київської області об'єднані в один Іванківський район з центром у селищі міського типу Іванків³⁶, а також протягом наступного десятиріччя рішеннями Київської обласної ради ліквідовані понад 130 сільських рад та населених пунктів зони відчуження.

За станом на 5 квітня 2011 р. у Київській області налічується: районів – 25; районних рад – 25; міст обласного значення – 13; міських рад – 24; міст районного значення – 13; селищних рад – 30; селищ міського типу – 30; сільських рад – 605; населених пунктів – 1182, зокрема міських – 56, сільських – 1126. Київська область поділяється на такі райони, міські та селищні ради.

Райони: Баришівський, Білоцерківський, Богуславський, Бориспільський, Бородянський, Броварський, Васильківський, Вишгородський, Володарський, Згурівський, Іванківський, Кагарлицький, Києво-Святошинський, Макарівський, Миронівський, Обухівський, Переяслав-Хмельницький, Поліський, Рокитнянський, Сквирський, Ставищенський, Таращанський, Тетіївський, Фастівський, Яготинський.

Міські ради обласного значення: Березанська, Білоцерківська, Бориспільська, Броварська, Бучанська, Васильківська, Ірпінська, Обухівська, Переяслав-Хмельницька, Ржищівська, Славутицька, Фастівська,

м. Прип'ять Київської обласної ради і Ворзельська, Гостомельська та Коцюбинська селищні ради Ірпінської міськради.

Наприкінці довідника наведений повний список населених пунктів області з зазначенням належності до відповідного району.

¹ Собрание узаконений и распоряжений рабоче-крестьянского правительства. – 1918. – № 21. – С. 318.

² Історія міст і сіл Української РСР. В 26 томах: Київська область. – Київ, 1971. – С. 712.

³ Список поселень Київщини. – Київ, 1924. – С. 8.

⁴ Там само.

⁵ Вісті Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад робочих, селянських та червоноармійських депутатів та Харківського губвиконкому. – 1920 р., 15 серпня.

⁶ Собрание узаконений и распоряжений рабоче-крестьянского правительства. – 1921. – № 7. – С. 219.

⁷ Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1923. – № 18–19. – С. 309.

⁸ Там само. – 1922. – № 45. – С. 668.

⁹ Там само. – 1925. – № 12. – С. 96.

¹⁰ Там само. – 1925. – № 29–30. – С. 233.

¹¹ Там само. – 1930. – № 23. – С. 225.

¹² Там само. – 1932. – № 5. – С. 139.

¹³ Там само. – 1932. – № 28. – С. 170.

¹⁴ Там само. – 1935. – № 13. – С. 58.

¹⁵ Там само. – 1937. – № 49. – С. 172.

¹⁶ СССР. Административно-территориальное деление союзных республик на 1 октября 1938 года. – М., 1938. – С. 154–155.

¹⁷ Известия Советов депутатов трудящихся СССР, 11 января 1939 г.

¹⁸ Известия Советов депутатов трудящихся СССР, 13 октября 1943 г.

¹⁹ Відомості Верховної Ради УРСР. – 1944. – № 6. – С. 20.

²⁰ Там само. – С. 3.

²¹ Там само. – С. 9–10.

²² Державний архів Київської області, р-880, оп. 11, спр. 97, арк. 5–11.

²³ Відомості Верховної Ради УРСР. – 1948. – № 5. – С. 12.

²⁴ Там само. – 1954. – № 1. – С. 15.

²⁵ Ведомости Верховного Совета СССР. – 1954. – № 1. – С. 6.

²⁶ Відомості Верховної Ради УРСР. – 1957. – № 10. – С. 202.

²⁷ Державний архів Київської області, р-880, оп. 11, спр. 2121, арк. 392–444.

²⁸ Відомості Верховної Ради УРСР. – 1959. – С. 329.

²⁹ Там само. – С. 815.

³⁰ Там само. – 1963. – С. 24.

³¹ Там само. – 1963. – С. 32, 39.

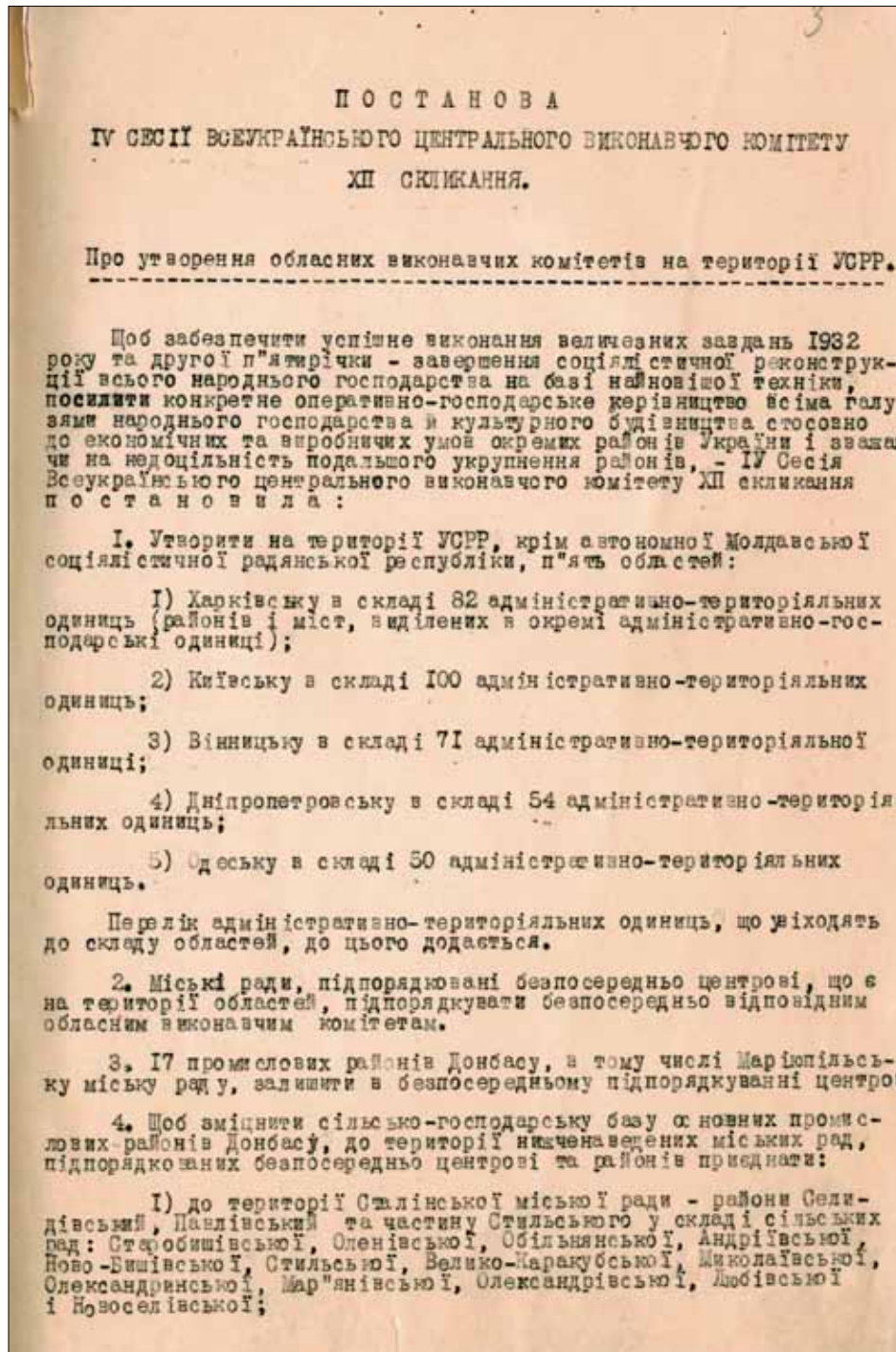
³² Там само. – 1965. – С. 64.

³³ Там само. – 1966. – № 48. – С. 293.

³⁴ Там само. – 1973. – № 17. – С. 126.

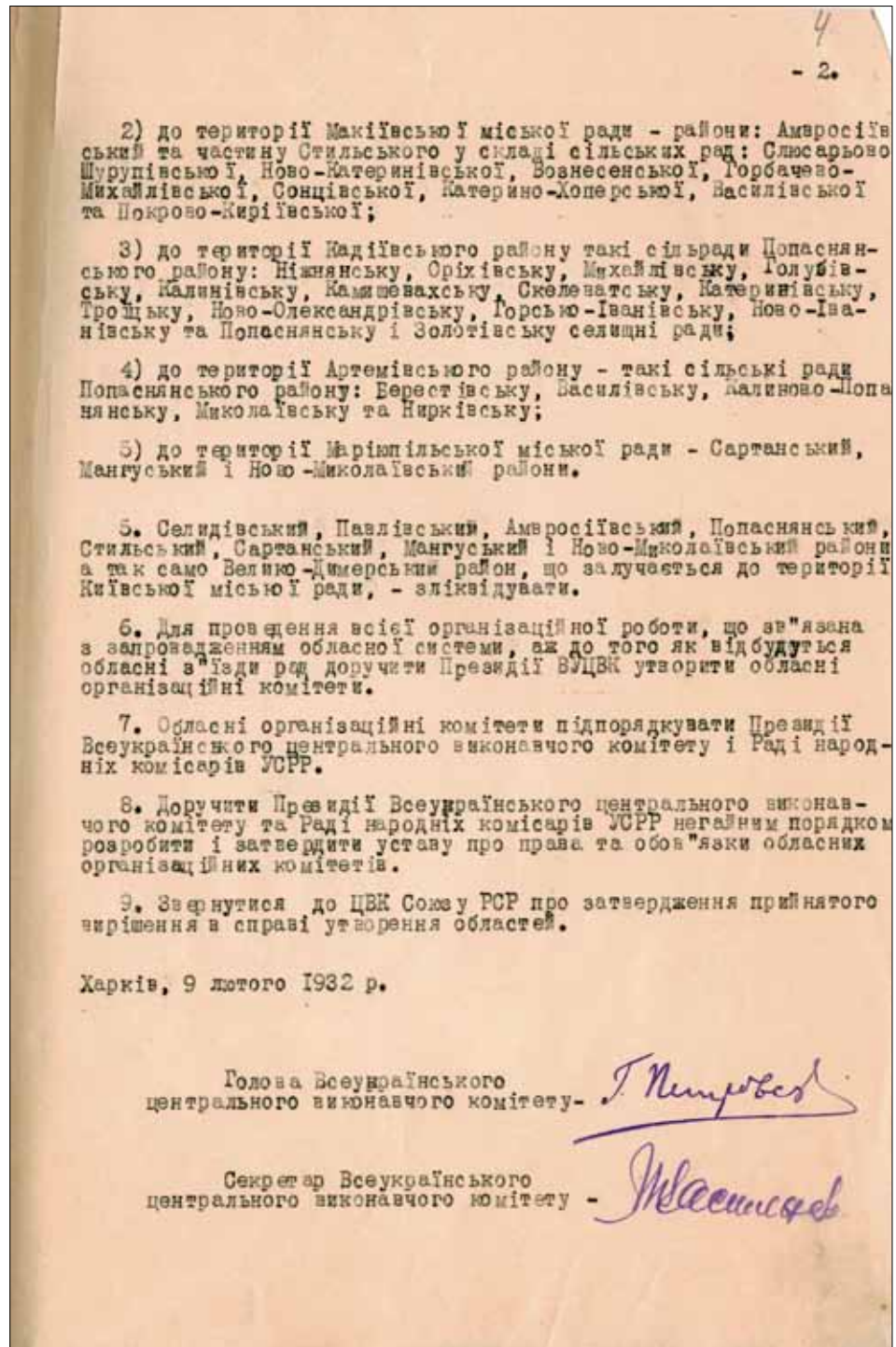
³⁵ Там само. – 1986. – № 40. – С. 676.

³⁶ Там само. – 1988. – № 48. – С. 1025.

Постанова IV сесії Всеукраїнського центрального
виконавчого комітету XII скликання.

ЦДАВО України, Ф 1 Верховна Рада України, оп. 8, стр. 2, арк. 3.

Додаток до Постанови IV сесії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету XII скликання.
ЦДАВО України, Ф 1 Верховна Рада України, оп. 8, спр. 2, арк. 4.

Додаток.

П Е Р Е Л І К

адміністративно-територіальних одиниць, що увіходять до
 складу областей та адміністративно-територіальних одиниць
 Донбасу, підпорядкованих безпосередньо центрові.

I. Харківська область з центром у м. Харкові, в складі 4-х міст, безпосередньо підпорядкованих області:

1. Харків
2. Кременчук
3. Полтава
4. Суми

та 78 районів.

1. Балаклійський	34. Лебединський
2. Барвінківський	35. Лиманський
3. Біловодський	36. Липецький
4. Білолуцький	37. Липово-Долинський
5. Білопільський	38. Лозовський
6. Близнюківський	39. Лохвицький
7. Богодухівський	40. Лубенський
8. Бригадирівський	41. Марківський
9. Буринський	42. Міловський
10. Валківський	43. Миргородський
11. Варвинський	44. Миропільський
12. Велико-Багачанський	45. Недригайлівський
13. Велико-Бубнівський
(Таладаївський)	46. Нехворощанський
14. Велико-Бурлуцький	47. Ново-Алдарський
15. Велико-Писарівський
(нац. російськ.)	48. Ново-Водолазький
16. Верхнь-Теплівський (нац. рос.)	49. Ново-Георгіївський
17. Вовчанський	50. Ново-Ісковський
18. Гадяцький	51. Ново-Сажарський
19. Глобінський	52. Оболонський
20. Градизький	53. Олексіївський (нац. рос.)
21. Двурічанський	54. Онопріївський
22. Диканський	55. Опішнінський
23. Зінківський	56. Оршанський
24. Зміївський	57. Охтирський
25. Золочівський	58. Петрівський
26. Ізюмський	59. Печенізький
27. Карлівський	60. Пирятинський
28. Кішинецький	61. Прилуцький
29. Кобилецький	62. Путивельський
(нац. рос.)
30. Красноградський	63. Решетилівський
31. Краснокутський	64. Роменський
32. Краснопільський	65. Рубіжанський
33. Куп'янський	66. Сахнівчанський
	67. Сватівський
	68. Семенівський

Додаток до Постанови IV сесії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету XII скликання.

ЦДАВО України, Ф 1 Верховна Рада України, оп. 8, спр. 2, арк. 5.

2.

69. Слов'янський	74. Ульяновський
70. Старобільський	75. Хорольський
71. Старо-Салтівський	76. Чорнухинський
72. Троцький (Покровський)	77. Чугуївський (нац. рос.)
73. Тростянецький	78. Чутівський.

П. Київська область з центром у м. Києві в складі 2 міст,
безпосередньо підпорядкованих області:

1. Київ
2. Житомир

та 98 районів:

1. Андрушівський	37. Кам'янський (кол. Шевченк. окр.)
2. Бездарський	38. Канівський
3. Баранівський	39. Ковалевський
4. Барашівський	40. Конотинський
5. Баршівський	41. Королівський
6. Баршівський	42. Коростенський
7. Бакмацький	43. Коростинівський
8. Березнянський	44. Корсунський
9. Білоцерківський	45. Корківський
10. Бобриницький	46. Кролевецький
11. Богуславський	47. Лисянський
12. Борзнянський	48. Лугинський
13. Бородянський	49. Макарівський
14. Брусилівський	50. Малинський
15. Буцький	51. Мало-Дівицький
16. Васильківський	52. Мархлевський (нац. польськ.)
17. Вище-Дубчанський	53. Менський
18. Володарський (кол. Білоцерк. окр.)	54. Народицький
19. Володарський (кол. Волинськ. окр.)	55. Ніжинський
20. Гельм'язівський	56. Новоград-Сіверський
21. Глухівський	57. Новоград-Волинський
22. Городницький	58. Носівський
23. Городнянський	59. Овруцький
24. Ізмерський	60. Олевський
25. Імтриївський	61. Олшівський
26. Ізяславський	62. Остерський
27. Ізяславський	63. Переяславський
28. Імільчинський	64. ім. Г. І. Петровського
29. Ізяславський	65. Понорницький
30. Звинородський	66. Попільнянський
31. Златопільський	67. Потіївський
32. Золотоніський	68. Пулинський (нац. німецьк.)
33. Іванецький	70. Радомисельський
34. Іванківський	71. Ржищівський
35. Ічнянський	
36. Катеринопільський	

Додаток до Постанови IV сесії Всеукраїнського центрального
виконавчого комітету XII скликання.
ЦДАВО України, Ф 1 Верховна Рада України, оп. 8, спр. 2, арк. 6.

3.

72. Ріпкинський	86. Троянівський
73. Розважівський	87. Фастівський
74. Рокитнянський	88. Хабнянський
75. Рущинський	89. Черкаський
76. Семенівський	90. Чернігівський
77. Середино-Будський	91. Черняхівський
78. Сквирський	92. Чигиринський
79. Славчанський	93. Чорнобаївський
80. Смілянський	94. Чорнобильський
81. Сновський	95. Шостенський
82. Ставиранський	96. Шполянський
83. Тальнівський	97. Лготинський
84. Таращанський	98. Ярунський
85. Тетіївський	

III. Вінницька область з центром у м. Вінниці в складі 2 міст, безпосередньо підпорядкованих області:

- I. Вінниця
2. Бердичів

та 69 районів:

1. Антонінський	34. Муровано-Курилівський
2. Вабанський	35. Немирівський
3. Барський	36. Ново-Ушицький
4. Бершадський	37. Оратівський
5. Браславський	38. Оринський
6. Болочиський	39. Піщанський
7. Вороновський	40. Плесківський
8. Гайсинський	41. Погребищанський
9. Городоцький	42. Полонський
10. Грицівський	43. Проскурівський
11. Дерожнянський	44. Славутський
12. Джулинський	45. Смотрицький
13. ім. т. Держинського
(Романівський)	46. Солюківський
14. Дунаївський	47. Станіславчицький
15. Іммеринський	48. Старо-Костянтинівський
16. Заславський	49. Старо-Ушицький
17. Зятонський
(Вінківський)	50. Теофілівський
18. Іллінецький
(Ілінецький)	51. Теплицький
19. Калинівський	52. Тварівський
20. Ком'янецький	53. Томашпільський
21. Козятинський	54. Тростянецький
22. Копальгородський	55. Тульчинський
23. Кришпільський	56. Уланівський
24. Липовецький	57. Уманський
25. Літинський	58. Хмільницький
26. Любарський	59. Христинівський
27. Дятинський	60. Чемерівський
28. Дяківський	61. Чорнівецький
29. Манастирський	62. Чечільницький
30. Мажнівський	63. Чуднівський
31. Меджибізький	64. Шаргородський
32. Михалпільський	65. Шепетівський
33. Могилівський	66. Кринецький
	67. Імпільський
	68. Янушпільський
	69. Ярмолинський

Додаток до Постанови IV сесії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету XII скликання.
ЦДАВО України, Ф 1 Верховна Рада України, оп. 8, стр. 2, арк. 7.

4.

8

IV. Дніпропетровська область з центром у м. Дніпропетровську в складі 4-х міст, безпосередньо підпорядкованих області:

1. Дніпропетровське
2. Запоріжжя
3. Кам'янське
4. Криворіжжя

та 50 районів:

1. Апостолівський	26. Ново-Васильівський
2. Бердянський	27. Ново-Златопільський (нац. єврейськ.)
3. Божедарівський	28. Ново-Миколаївський
4. Василівський	29. Ново-Московський
5. Василівський	30. Ново-Празький
6. Велико-Білозерський	31. Ново-Троїцький
7. Велико-Депетихський	32. Олександрівський
8. Велико-Токмацький	33. Орхівський
9. Велико-Янісольський (нац. грецьк.)	34. Павлоградський
10. Верхньодніпровський	35. Петриківський
11. Високопільський (нац. німецьк.)	36. Покровський
12. Волноваський	37. П'ятихатський
13. Генічеський	38. Синельниківський
14. Долинський	39. Солонянський
15. Кам'янський (нац. рос.)	40. Софіївський
16. Коларівський (нац. болг.)	41. Сталіндорфський (к. Ізлуч.) (нац. єврейськ.)
17. Лихівський	42. Старо-Каранський
18. Люксембурзький (нац. німецьк.)	43. Старо-Керменчицький
19. Магдалинівський	44. Старо-Миколаївський (Володарський, Рен.)
20. Мешівський	45. Терпіннянський (нац. рос.)
21. Мелітопільський	46. Томаківський
22. Михайлівський	47. Царюстантинівський (Першмайський)
23. Молочанський (нац. німецьк.)	48. Царичанський
24. Нижньосірогозький	49. Чубарівський
25. Нікопільський	50. Якимівський

V. Одеська область з центром у м. Одесі в складі 4-х міст, безпосередньо підпорядкованих області:

1. Одеса
2. Зінов'ївське
3. Миколаїв
4. Херсон

та 46 районів:

1. Анатолівський (Тиліг. Березанський)	7. Бериславський
2. Андрієво-Іванівський	8. Біляївський
3. Антоно-Кодинцівський (Комінтернівський)	9. Благоївський (нац. болгарськ.)
4. Арбузинський	10. Бобринецький
5. Баштанський	11. Велико-Висківський
6. Березівський	12. Велико-Олександрівський
	13. Вільшанський (нац. болгарськ.)

Додаток до Постанови IV сесії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету XII скликання.
ЦДАВО України, Ф 1 Верховна Рада України, оп. 8, спр. 2, арк. 8.

5.

14. Вознесенський	31. Ново-Миргородський
15. Голованівський	32. Ново-Одеський
16. Голо-Пристанський	33. Ново-Український
17. Просулівський	34. Очаківський
18. Грушківський	35. Первомайський
19. Добровеличківський	36. Роздільнянський
20. Доманівський	37. Скадівський
21. Лютневий	38. Снігурівський
22. Зельцівський
(нац. німецьк.)	39. Спартаківський
(нац. німецьк.)
23. Знаменський	40. Троїцький
24. Калініндорфський
(нац. євр.)	41. Устимівський
25. Карл-Лібкнехтівський
(нац. німецьк.)	42. Хрунівський
(Захарівський)
26. Кахівський	43. Хмільовський
27. Криво-Озерський	44. Хорлівський
28. Любашівський	45. Чебриківський
29. Ново-Архангельський	46. Цюрупинський
30. Ново-Бузький	

VI. Адміністративно-територіальні одиниці Донбасу, підпорядковані безпосередньо центрові 4 міста:

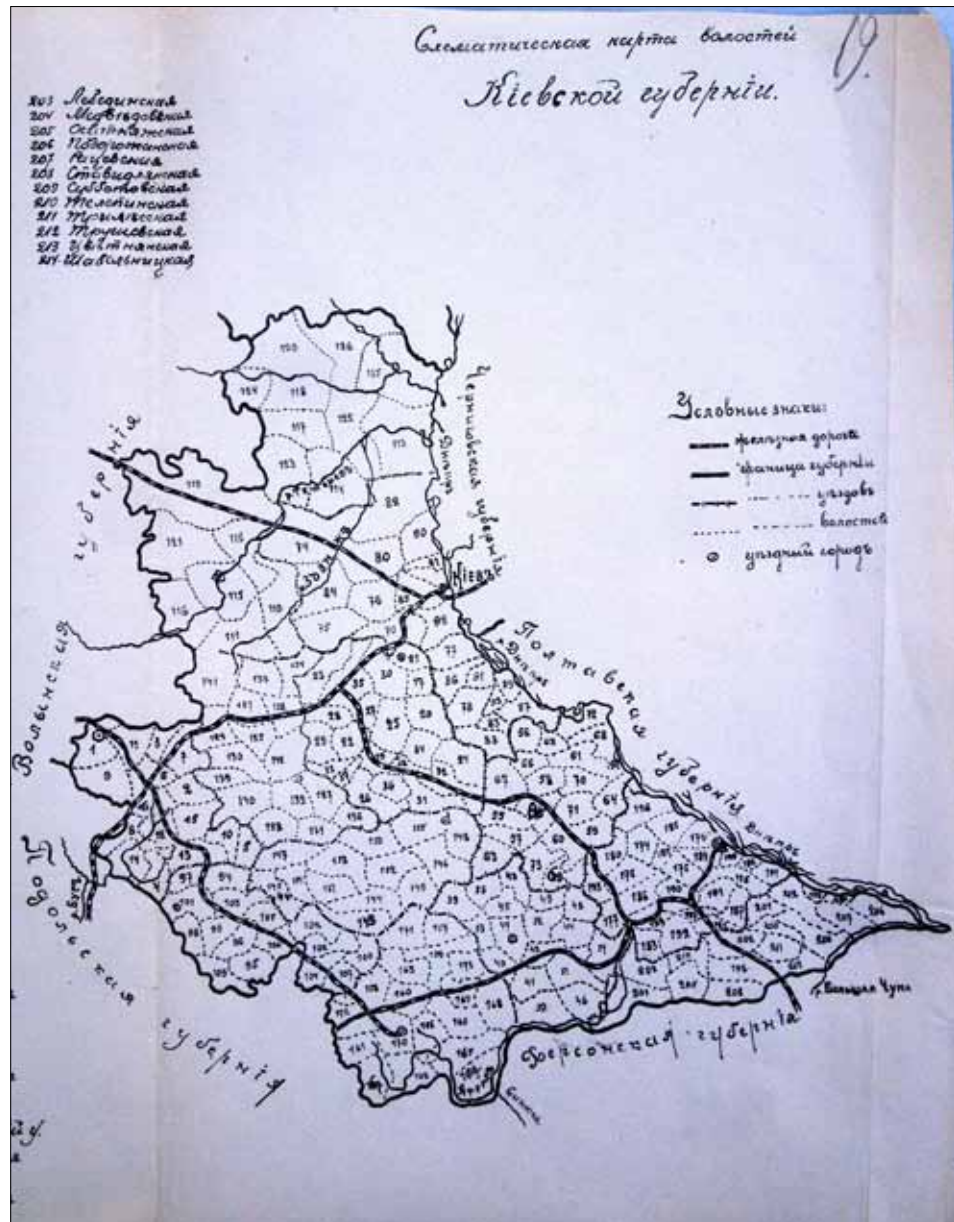
1. Луганське
2. Макіївка
3. Маріупіль
4. Сталіне

та 13 районів:

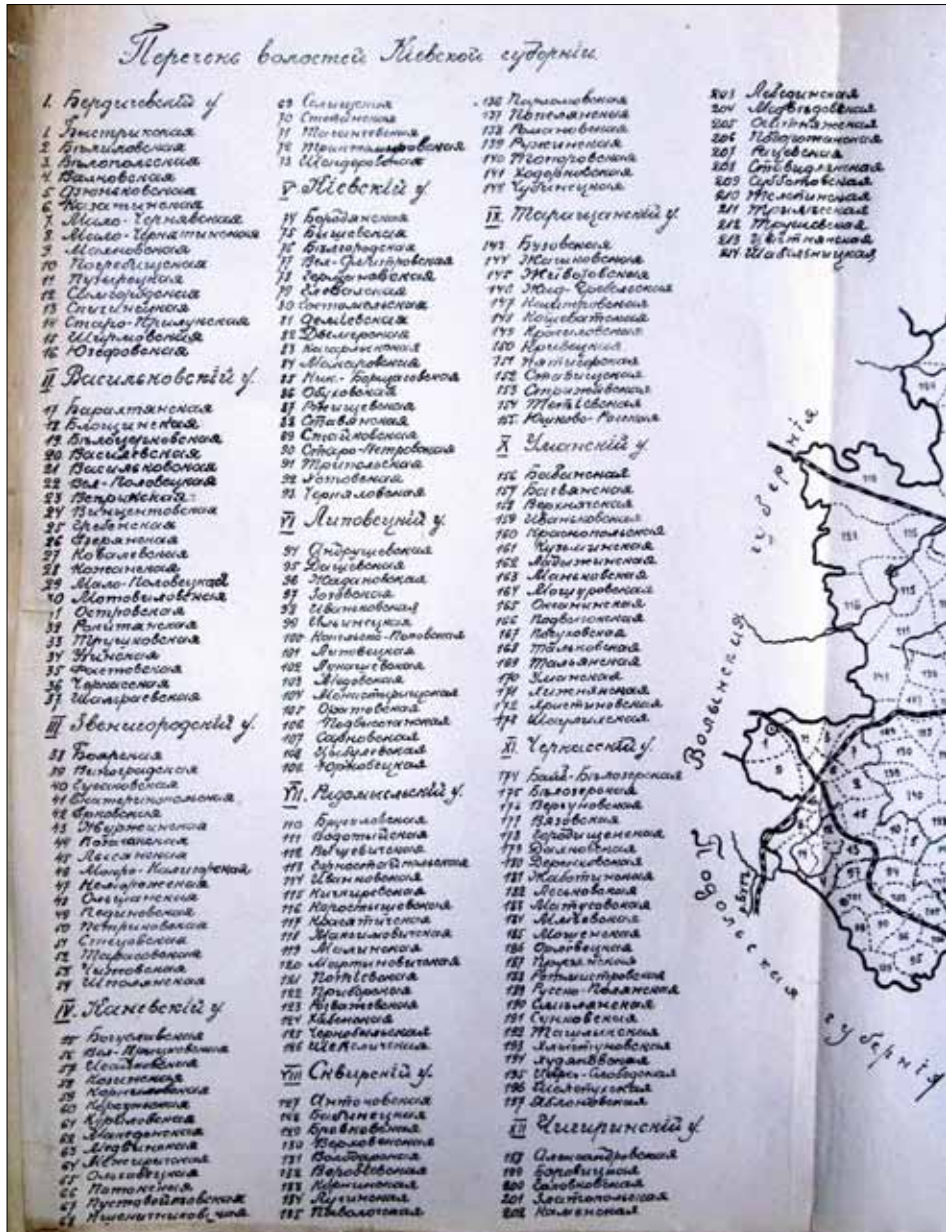
1. Артемівський	8. Краснолуцький
2. Ворошилівський
(Алчевський)	9. Лисичанський
3. Гришинський	10. Рівненківський
4. Горлівський	11. Риківський
5. Кадіївський	12. Сорокинський
(нац. рос.)
6. Костянтинівський	
7. Краматорський	13. Чистяківський.

Голова Всеукраїнського
центрального виконавчого комітету - *Т. Петровська*

Секретар Всеукраїнського
центрального виконавчого комітету - *Шашинська*

Схематична карта волостей Київської губернії за 1917–1918 рр.
 Державний архів Київської області, ФР-349, Київський губернський
 земельний відділ, оп. 1, спр. 2755, арк. 19.

Схематична карта волостей Київської губернії за 1917–1918 рр.
 Державний архів Київської області, ФР-349, Київський губернський
 земельний відділ, оп. 1, спр. 2755, арк. 19.

К знаменательной дате – 80-летию создания Киевской области автором статьи подготовлен справочник по истории административно-территориального деления Киевщины за период с 1918 по 2010 годы. Издание базируется на многочисленных документальных материалах архивных фондов, библиотеки Государственного архива Киевской области и книжных фондов Научно-справочной библиотеки центральных государственных архивов Украины и отображает изменения в административно-территориальном устройстве региона за последние 100 лет.

Ключевые слова: административно-территориальное деление; административно-территориальные единицы; модель административно-территориального деления; Киевская область; государство; Государственный архив Киевской области.

The author prepared the reference book on the history of administrative and territorial division of Kyiv Region during 1918–2010. The edition is coincided to the 80 years of the day of creating of Kyiv Oblast. The reference book is based on the numerous documents of the archival fonds, the library of State Archives of Kyiv Region and book fonds of the Scientific library of the Central State Archives of Ukraine. It shows the changes in the administrative and territorial division of the region during the last 100 years.

Keywords: the administrative and territorial division; the administrative and territorial units; the model of administrative and territorial division; the Kyiv Region; the State; the State Archives of Kyiv Region.